- **रेखाकितानि पदानि शुद्धानि कृत्वा गद्यखण्डं पुन: लिखत।** (3)
(कान्यऽपि त्रीणि)
- **રેખાંકિત પદોને શુદ્ધ કરી ગદ્યખંડ ફરીથી લખો. (કોઈપણ ત્રણ)**

(59) धर्मं समाचार स्वजनव्यपेक्षां कुरु। मनसि यत्कांक्षितं (तत्) सर्वम् इह अनुतिष्ठ। जात्योपदेश इव पांडवरूपधारी सूर्याशुभि: समम् उपैष्यति व: कृतांत:।

- **अधोदत्तस्य श्लोकस्य गुर्जरभाषायाम् अनुवादं कृत्वा अर्थविस्तारं कुरुत।** **(कोऽपि एक:)** (3)
- **આપેલ શ્લોકોનો અનુવાદ કરી તેનો અર્થવિસ્તાર કરો. (કોઈપણ એક)**

(60) सेवितव्यो महावृक्ष: फल च्छाया समन्वित:।
यदि दैवात्फलं नास्ति च्छाया केन निवार्यते॥

अथवा

(61) शिक्षा क्षयं गच्छति कालपयर्ययात्
सुबद्धमूला: निपतन्ति पादपा:।
जलं जलस्थानगतं च शुष्यति
हुतं च दत्तं च तथैव तिष्ठति॥

PAPER-5

SECTION - A

સૂચનાઓ : (1) આ પ્રશ્નપત્રમાં પાંચ વિભાગો છે.
(2) પ્રશ્નોના ક્રમાંક **1** થી **61** છે.
(3) બધાજ પ્રશ્નો ફરજિયાત છે. વિકલ્પો આંતરિક આપેલા છે.
(4) પ્રશ્નોની જમણી બાજુના અંક તેના ગુણ દર્શાવે છે.
(5) નવો વિભાગ નવા પાના પર લખવો. પ્રશ્નોના જવાબ ક્રમમાં લખવા.

- **अधोदत्तस्य गद्यखण्डस्य मातृभाषायाम् अनुवादं कुरुत।**
(कोऽपि एक:) (04)
- **નીચે આપેલા ગદ્યખંડનો ગુજરાતી ભાષામાં અનુવાદ કરો. (કોઈપણ એક)**

(1) न हि कोपकलुषिता विमृशति मति: कर्तव्यमकर्तव्यं वा। कुपितस्य प्रथमम् अन्धकारिभवति विद्या, ततो भृकुटि:। आदौ इन्द्रियाणि राग: समास्कन्दति, चरमं चक्षु:। आरम्भे तपो गलति, पश्चात् स्वेदसलिलम्। पूर्वम् अयश: स्फूरति, अनन्तरम् अधर:। कथं लोकविनाशाय ते विषपादपस्येव जटावल्कलानि जातानि। अनुचिता खलु अस्य मुनिवेषस्य हारयष्टिरिव वृत्त मुक्ता चित्तवृति:। शैलुष इव वृथा वहसि कृत्रिमम् उपशमशून्येन चेतसा तापसाकल्पम्। अल्पमपि न ते पश्यामि कुशलजातम्।

(2) विक्रमस्य द्वादश्यां शताब्द्यां सिद्धराज: जयसिंह: मालवविजयं कृतवान्। विजयानन्तरं जयसिंह: नृपते: यशोवर्मण: सर्व धनं गृहीत्वा अणहिलपुरं प्रत्यागतवान्। धनेन सह तत्रत्य: ग्रन्थागारोऽपि तस्य हस्तगतो जात:। अस्मिन् ग्रन्थागारे बहवोऽनुपमा: ग्रन्था: आसन्। तेषु भोजेन विरचितं सरस्वतीकण्ठाभरणनाम्ना प्रसिद्धं भोजव्याकरणमपि एकतमम् आसीत्।

- **अधोदत्तानां संस्कृत प्रश्नानाम् संस्कृतभाषायाम् उत्तराणि लिखत।**
(कयोरपि द्वयो:) (2)
- **નીચે આપેલા સંસ્કૃત પ્રશ્નોના ઉત્તર સંસ્કૃતમાં લખો. (કોઈપણ બે)**

(3) किद्दश: अर्जुन: पुन: स्वर्गं प्रस्थित: ?
(A) गृहीतचिन्त: (B) गृहीतजल:
(C) क्रोधाविष्ट: (D) पराजित:

(4) तुषान् विक्रीय धात्री किम् आनीतवती ?
(A) धृतम् (B) काष्ठानि
(C) जलम् (D) शाकम्

(5) अन्यं जलाशयं गन्तुं क: मत्स्य: निश्चयं करोति ?
(A) सर्वे (B) अनागतविधाता
(C) यद्भविष्य (D) प्रत्युत्पन्नमति:

- **अधोदत्तानां प्रश्नानां गुर्जरभाषायाम् उत्तराणि लिखत।** (4)
(कयोरपि द्वयो:)
- **નીચે આપેલા પ્રશ્નોના ઉત્તર ગુજરાતી ભાષામાં લખો. (કોઈપણ બે)**

(6) બ્રહ્મા દુર્વાસાને નટ સાથે કેમ સરખાવે છે?
(7) અચેતન પદાર્થોમાં સાદશ્યનું કારણ શું હોય છે ?
(8) માછીમારોનું વચન સાંભળીને માછલાઓએ પરસ્પર શું કહ્યું?.

- **अधोदत्तस्य विषयस्य उपरि संक्षेपेण टिप्पणी लिखत।** (2)
(कस्यपि एकस्य)
- **નીચે આપેલા વિષય પર ટૂંકનોંધ લખો. (કોઈપણ એક)**

(9) આધુનિક યુદ્ધ અને મહાભારતકાલીન યુદ્ધ વચ્ચેનો તફાવત. **અથવા**
(10) સજીવોનું સ્વાભાવિક સદિશ્ય (સરખાપણું).

- **अधोदत्तं गद्यखंण्ड पठित्वा प्रश्नानाम् उत्तराणि संस्कृते लिखित।** (4)
- **નીચે આપેલા ગદ્યખંડ વાંચીને પ્રશ્નોના ઉત્તર સંસ્કૃતમાં લખો.**

(11) गङ्गातीरे एक गुरु: शिष्येण सह वर्तमान: आसीत्। स जलप्रवाहेण नीयमानं कञ्न काष्ठखण्डं दर्शयन् शिष्यमाह– अयं जलप्रवाहेण सह समुद्रं प्राप्स्यति, परन्तु गमनमार्गे तीरे संलग्नता, भाराधिक्येन जले निमग्नता, आवर्तपातता, नदी जलवियोगश्चेति चत्वारो विघ्ना: न भवेयु: तदा एव।

गुरुरग्रे उपदिशति शिष्यम्। वयं सर्वे मानवा: अपि काष्ठखण्डा इव। अस्माकं जीवनमेव नदी। परिवार: प्रवाहरुप। तत्र स्नेहरुपं जलं वहति।

प्रश्न: (A) गुरु: कुत्र वर्तमान: आसीत् ?
(B) वयं सर्वे कीदृशा इव स्म: ?
(C) गमनमार्गे कति विघ्ना: भवन्ति ?
(D) गुरु: केन सह वर्तमान: आसीत् ?

SECTION - B

- **अधोदत्तं पद्यखण्डस्य गुर्जरभाषायाम् अनुवादं कुरुत।** (4)
(कस्यपि एकस्य)
- **નીચે આપેલા પદ્યખંડનો ગુજરાતી ભાષામાં અનુવાદ કરો. (કોઈપણ એક)**

(12) (A) इत्युक्त: क्रोधताम्राक्ष: तप्तकाञ्चनकुण्डल:।
राक्षसेन्द्रोऽभिदुद्राव पतगेन्द्रम् अमर्षण:॥

(B) तद् बभूवाद्भुतं युद्धं गृधराक्षसयोस्तदा।
सपक्षयोर्माल्यवतोः महापर्वतयोरिव॥

(13) (A) तैलं मर्दय काये त्वं ततः स्नानं समाचर।
यथाविधि जलेनैव वस्त्रं स्वीयं प्रधावय॥

(B) पूर्वाभिमुखमासीनः कुरु सन्ध्याविधिं तथा।
वन्दस्व पितरौ नित्यं प्रातराशम् अशानच॥

- **अधोदत्तानां संस्कृत प्रश्नानां उत्तराणि संस्कृते लिखित। (कयोरपि द्वयोः)** (2)
- **નીચે આપેલા સંસ્કૃત પ્રશ્નોના ઉત્તર સંસ્કૃતમાં લખો. (કોઈપણ બે)**

(14) सद्भिः लीलया प्रोक्तं कीदृशम्?

(A) अचलम् (B) चलम्
(C) नश्वरम् (D) असत्यम्

(15) कः न जायते म्रियते वा कदाचित्?

(A) मनुष्यः (B) भक्तः
(C) आत्मा (D) देहः

(16) कथम् आसीनेन सन्ध्योपासना करणीया?

(A) दक्षिणामुखेन (B) उत्तराभिमुखेन
(C) पश्चिमाभिमुखेन (D) पूर्वाभिमुखेन

- **अधोदत्तानां प्रश्नानां उत्तराणि गुर्जरभाषायां लिखित। (कोऽपि त्रयः)** (4)
- **નીચે આપેલા પ્રશ્નોના ઉત્તર ગુજરાતી ભાષામાં લખો. (કોઈપણ ત્રણ)**

(17) સુવર્ણની પરીક્ષા કઈ કઈ રીતે થાય છે ?

(18) ભક્ત શું શું નથી જાણતો?

(19) મૂઢ અને સજ્જન વચ્ચેનો ભેદ જણાવો.

(20) 'गीतामृतम्' પદ્યને આધારે કેવો મનુષ્ય શાંતિ પામે છે?

- **श्लोकपूर्तिं कुरुत। (कयोरपि द्वयोः)** (4)
- **શ્લોકપૂર્તિ કરો. (કોઈપણ બે)**

(21) सं गच्छध्वं .... उपासते॥

(22) जातस्य हि .... शोचितुमर्हसि॥

(23) आपत्सु रामः .... भवाञ्जनेयः॥

SECTION - C

- **अधोदत्तस्य नाट्यखण्डस्य गुर्जरभाषायाम् / आङ्ग्लभाषायाम् अनुवादं कुरुत। (कस्यापि एकस्य)** (4)
- **નીચે આપેલા નાટ્યખંડનો ગુજરાતી ભાષામાં અનુવાદ કરો. (કોઈપણ એક)**

(24) **घटोत्कचः** – पितामह! श्रूयताम्। हा वत्स! अभिमन्यो! हा वत्स! कुरुकुलप्रदीप! हा वत्स! यदुकुलप्रवाल! तव जननीं मातुलं मामपि परित्यज्य पितामहं द्रष्टु माशया! एक पुत्रविनाशात् स्वर्गमभिगतोऽसि अर्जुनस्य तावत् ईदृशी खवु अवस्था, का पुनर्भवतो भविष्यति। ततः क्षिप्रम् इदानीम् आत्मबलाधानं कुरुष्व। यथा ते पुत्रशोकसमुत्थि तोऽग्निर्न दहे-त्राणमयं हविरिति।

शकुनिः – यदि स्याद्वाक्यमात्रेण निर्जितेयं वसुन्धरा।
वाक्ये वाक्ये यदि भवेत्सर्वक्षत्रवधः कृतः।

(25) **शिष्यः** – उपाध्याय, अयं श्रेष्ठी चन्दनदासः।

चन्दनदासः – (उपसृत्य) जयतु जयत्वार्यः।

चाणक्यः – श्रेष्ठिन्, स्वागत ते। इदमासनम्, तत्र स्थातव्यम्।

चन्दनदासः – यदार्य आज्ञापयति। (उपविष्टः।)

चाणक्यः – अपि प्रचीयन्ते संव्यवहाराणां वृद्धिलाभाः वः।

- **अधोदत्तस्य वाक्ये कः वदति इति लिखत। (कयोरपि द्वयोः)** (2)
- **નીચેના વાક્યો કોણ બોલે છે તે લખો. (કોઈપણ બે)**

अ	ब
(26) स्वकीयं रक्तमपि तस्मै दातव्यं भवति।	– परिव्राजकः
(27) पठनेन किं भविष्यति।	– पुनीतः
(28) न वयं दूतघातकाः।	– शाण्डिल्यः
	– दुर्योधनः

- **अधोदत्तानां प्रश्नानां उत्तराणि गुर्जरभाषायाम् / आङ्ग्लभाषायां लिखत। (कयोरपि द्वयोः)** (4)
- **નીચે આપેલા પ્રશ્નોના ઉત્તર ગુજરાતી ભાષામાં લખો. (કોઈપણ બે)**

(29) દુર્ઘટનાની સાક્ષી બનેલા માણસનાં ત્રણ કર્તવ્યો કયા કયા છે ?

(30) શાંડિલ્યે કરેલું ઉદ્યાનનું વર્ણન લખો.

(31) રાક્ષસ કોણ હતો ?

- **अधोदत्तयोः विषययोः उपरि संक्षेपेण टिप्पणी लिखत। (कयोरपि द्वयोः)** (4)
- **નીચે આપેલા વિષય પર ટૂંકનોંધ લખો. (કોઈપણ બે)**

(32) શ્રીકૃષ્ણનો સંદેશ

(33) ચાણક્યના મતે નંદના અને ચંદ્રગુપ્તના રાજ્યમાં રહેલો તફાવત.

(34) भगवदज्जुकीयम्

- **कोष्ठगतपदानि प्रयुज्य वाक्यानि रचयत। (कयोरपि द्वयोः)** (2)
- **કૌંસમાં આપેલા પદોનો ઉપયોગ કરીને વાક્યો બનાવો. (કોઈપણ બે)**

(35) પુનિત અને સુનીત પરસ્પર વાતચીત કરે છે.
(पुनीतसुनीत परस्पर सम् + वद्)

(36) અમાત્ય રાક્ષસના પરિવાર જન મારા ઘરે હતાં.
(अमात्यराक्षसः गृहजन मम गृह अस्)

(37) હું ઘટોત્કચ પ્રણામ કરું છું.
(अस्मद् घटोत्कच अभि + वद् (प्र + नम्)

SECTION - D

- **अधोदत्तानां प्रश्नानाम् उत्तराणि सूचनानुसारेण लिखत।**
- **નીચે આપેલા પ્રશ્નોના સૂચના મુજબ ઉત્તર લખો.**

(38) 'हृदः' – शब्दस्य समानार्थकं शब्दम् अधोदत्तेभ्यः विकल्पेभ्यः चित्वा लिखत। (1)

अगदः, नीरम्ः, सरः

(39) 'बालः' – शब्दस्य विरुद्धार्थकं शब्दम् अधोदत्तेभ्यः विकल्पेभ्यः चित्वा लिखत। (1)

युवा, स्थविरः, शिशु

(40) अधोदत्तेभ्यः क्रियापदेभ्यः वर्तमानकालस्य मध्यमपुरुषस्य बहुवचनस्य रूपं चित्वा लिखत। (1)

भजन्ते, भजध्वे, भजेथे

(41) अधोदत्तेभ्य: क्रियापदेभ्य: सामान्य भविष्यकालस्य उत्तमपुरुषस्य एकवचनस्य रूपं चित्वा लिखत। (1)

पश्यामि, द्रक्ष्यामि, पश्येयम्

(42) अधोदत्तेभ्य: क्रियापदेभ्य: आज्ञार्थस्य अन्यपुरुषस्य एकवचनस्य रूपं चित्वा लिखत। (1)

मिलताम्, मिलेथाम्, मिलेताम्

(43) अधोदत्तेभ्य: क्रियापदेभ्य: विध्यर्थस्य अन्यपुरुषस्य बहुवचनस्य रूपं चित्वा लिखत। (1)

वदेत्, वदेताम्, वदेयु:

(44) अधोदत्तेभ्य: वाक्येभ्य: 'स्म' प्रयोगयुक्तं शुद्ध वाक्यं चित्वा लिखत। (1)

(क) ते तथैव तिष्ठन्ति स्म।

(ख) ते तथैव अतिष्ठन् स्म।

(ग) ते तथैव अतिष्ठति स्म।

(45) अधोदत्तेभ्य: नामरूपेभ्य: चतुर्थी विभक्ते: एकवचनस्य रूपं चित्वा लिखत। (1)

हिताय, हितेन, हितेभ्य:

(46) अधोदत्तेभ्य: नामरूपेभ्य: तृतीया विभक्ते एकवचनस्य रूपं चित्वा लिखत। (1)

लीलाया:, लीलाम्, लीलया

(47) उपपद विभक्ते प्रयोगं कृत्वा रिक्तस्थानं पूरयत। (1)

.... विना विद्या न प्राप्यते। (पठनस्य, पठनेन, पठने)

(48) प्रकोष्ठात् युक्तं संख्यापदं चित्वा रिक्तस्थानं पूरयत। (1)

दुर्घटनाया: .... साक्षिण: भवन्ति। (तिस्र, त्रीणि, त्रय:)

(49) रेखांकित पदस्य कृदन्त प्रकारं विकल्पेभ्य: चित्वा लिखत। (1)

नन्दस्य गुणा: स्मरणीया:।

(विद्यर्थ (तव्य), विद्यर्थ (अनीय), कर्तरि)

(50) अधोदत्तस्य सन्धिविच्छेदं दत्तेभ्य: विकल्पेभ्य: चित्वा लिखत। (1)

अतिथिरभवत्

(अतिथि + रभवत्, अतिथि: + अभवत्, अतिथिर + भवत्)

(51) अधोदत्तेस्य: सन्धियुक्तं पदं दत्तेभ्य: विकल्पेभ्य: चित्वा लिखत। (1)

मुने: + तस्य (मुनेस्तस्य, मनेरतस्थ, मुनेतस्य)

- **अधोदतयो: सामासिकपदयो: समास प्रकारौ दत्तेभ्य: विक ल्पेभ्य: चित्वा लिखत।** (2)

(52) वटखदिरौ (समाहार द्वन्द्व, इतरेतर द्वन्द्व, बहुव्रीहि)

(53) प्रत्युत्पन्नमति: (कर्मधारय, बहुव्रीहि, तत्पुरुष)

SECTION - E

- **(54) अधोदतानि वाक्यानि कथानकक्रमानुसारेण स्थापयत। (4)**
- **નીચે આપેલા વાક્યો કથાનક ક્રમાનુસાર ગોઠવો.**

(1) तेषां प्रगति: बाधिता भवति।

(2) ततस्ते सुखादिरूपं संसारसमुद्रं प्राप्तुं नार्हन्ति।

(3) ते तरन्त: अपि एकस्मिन् स्थाने परित: भ्रमन्ति।

(4) ये जना: व्यसनेषु पतिता: सन्ति।

- **(55) अधोदतं गद्यखण्डं पठित्वा प्रश्नानाम् उतराणि संस्कृते लिखत।** **(4)**
- **નીચે આપેલા ગદ્યખંડ વાંચીને પ્રશ્નોના ઉત્તર સંસ્કૃતમાં લખો.**

शासनस्य प्रजातन्त्र प्रणाली अस्मद् देशे अतिप्राचीना, न आधुनिकी। प्राचीनकाले भारते राजतन्त्रमेव प्रचलितम् आसीत्। जनतन्त्रं प्रजातन्त्रं वा पुन: तदपेक्षया आत्यन्तम् अर्वाचीनं पाश्चात्यदेशेभ्य: च गृहीतमिति यत् केचिन्मन्यन्ते तत्तु भ्रान्तिमूलम् एव। अस्मिन् भारते देशे जनतन्त्रात्मकसंविधानस्य अनेके प्रयोगा: पूर्वकाले कृता:।

प्रश्ना : (1) अस्माकं देशे शासनस्य का प्रणाली प्रचलति?

(2) प्राचीनकाले भारते कि नामकं तन्त्रं प्रचलितम् इति केचन मन्यन्ते?

(3) किं भ्रान्तिमूलं वर्तते?

(4) भारते देशे के प्रयोगा: कृता:?

- **कर्ता – कृतिनां योग्य मेलनं कुरुत। (कोऽपि द्वयो:)** **(2)**
- **કર્તા સાથે યોગ્ય કૃતિ જોડો.**

	'अ'	'ब'
(56)	दण्डि	(1) भवान्यष्टकम्
(57)	कवि भास	(2) दशकुमारचरितम्
(58)	शङ्कराचार्य: –	(3) हर्षचरितम्
		(4) उत्तररामचरितम्

- **रेखाङ्कितानि पदानि शुद्धानि कृत्वा गद्यखण्डं पुन: लिखत।** **(3)** **(कान्यऽपि त्रीणि)**
- **રેખાંકિત પદોને શુદ્ધ કરી ગદ્યખંડ ફરીથી લખો. (કોઈપણ ત્રણ)**

(59) स्वरेण युवक: कायेन वृद्ध: इव कश्चित् भग्रदंत: धवलकेश: सदंड: एक: जन: अर्जुनस्य समीपं आगतवान्। अदृष्टपूर्व तादृशं जनम् दृष्ट्वा अर्जुन: आश्चर्यचकित: सञ्जात:।

- **अधोदतस्य श्लोकस्य गुर्जरभाषायाम् अनुवादं कृत्वा अर्थविस्तारं कुरूत। (कोऽपि एक:)** **(3)**
- **આપેલ શ્લોકોનો અનુવાદ કરી તેનો અર્થવિસ્તાર કરો. (કોઈપણ એક)**

(60) यथा चतुर्भि: कनकं परीक्ष्यते निघर्षणच्छेदनतापताऽनै:।
तथा चतुर्भि: पुरुष: परीक्ष्यते श्रुतेन शीलेन गुणेन कर्मणा॥

(61) सुखं हि दु:खान्यनुभूय शोभते
धनान्धकारेष्विव दीपदर्शनम्।
सुखात्तु यो याति नरो दरिद्रतां
धृत: शरीरेण मृत: स जीवति॥